

Universitätsbibliothek Wuppertal

Renati Des-Cartes Principia Philosophiae

Descartes, René

Amstelodami, 1664

Pars quinta: De Philosophiæ Cartesianæ tertio capite et sequentibus

---

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1384)

De Philosophiâ Cartesianâ tertio capite & sequen-
tibus usque ad pag. 144.

P A R S   Q U I N T A .

HActenus non potui dubitare, quin velles te hujus libri, Philosophiâ Cartesianâ inscripti, Authorem profiteri, non tantum quia sex prima ejus folia missa sunt ad me tanquam tua, & audiui operarum correctionem ex ædibus tuis proficisci, sed præcipue, quia stylus manifeste est tuus, phrasæ conviti-
orum tam variæ ac tales à te uno sciuntur, & causâ scriben-
di, nempe ad impugnandam epistolam meam ad P. Dinet, quæ ferè sola ex meis scriptis in foliis istis citatur, tibi est pec-
liaris, neque enim alius, quantum vis tibi amicus, mihi tam vehe-
menter ob istam epistolam posset irasci; & jam dudum in Sena-
tu vestro Academico, cum Collegas tuos ad Iudicium, quod
Academiæ nomine vulgâsti, defendendum hortabaris, palàm
professus es, te tuæ causæ illa in re non defuturum, hoc
est, te in me esse scripturum. Verùm tamen quia in pag. 33.
Author ait se *in extremo Belgii angulo docere*, ac pag. 57. nomi-
nat te suum *Præceptorem instar parentis æternum colendum*, non
ero tam inurbanus, ut aliud ea de re affirmem, quam id, quod
tu ipse credi voles. Excusarem etiam me, quod tibi superiora
tribuerim, sed cum ille, qui se Authorem profiteretur, si tuus
discipulus, & liber non in isto Belgii angulo, in quo ait se doce-
re, sed apud vos imprimatur, nemo putabit ejus errores tibi esse
minùs imputandos, quàm si Author dicereris. Vel certè, si cui
videaris minùs peccasse contra decorum, quod convitia Theo-
logo indigna alieno potius quam sub tuo nomine vulgaris; ei-
dèm hoc ipso videberis minùs probus, quod non ira tantum &
imperu, sed meditato consilio & astutia usus sis ad tua de me
maledicta spargenda. Interim autem ut scias me aliquid hono-
ris nomini tuo detulisse, non amplius singula capita seorsim
examinabo, sed reliqua omnia simul percurram, summamque
meum de iis iudicium exponam.

In prima sectione Author videtur omnia comprehendisse, quæ contra nostram Philosophiam potuerat tunc excogitare, nam in secunda conatur refutare objectiones, sive respondere ad ea, quæ putat pro ipsa dici posse. Et quidem prima sectio continet 5. capita; In quorum primo ait me velle, ut mei discipuli omnium obliviscantur; In secundo ut libris, bellum indicant. Quæ duo an vera sint, jam ostensum est. In tertio, ut me tanquam alterum Pythagoram suspiciant, imo adorent, & quicquid dixerò, pro vero habeant. In quarto, ut spei pleni sint, & à me omnium dubiorum enodationem expectent. In quinto denique, ut omnes præ se contemnant. Quæ an verisimilia sint, nemo non videt. In secunda autem sectione (saltem ab ejus initio usque ad paginam 144, quæ est ultima earum, quas legi) 10. capita continentur. In quorum primo ait frustra nos jactare Philosophiam nostram esse antiquam. In secundo frustra etiam jactari ejus evidentiam. In tertio frustra rursus jactari discipulorum progressus. In quarto verbis tantum à nobis vulgarem Philosophiam impugnari. Et in quinto nos cum ea congruere non posse, quia ejus terminos ignoramus. Quæ quamvis vera essent, non ideo sequeretur Philosophiam nostram esse rejiciendam. Deinde in principio sexti capitis ait lapidem Lydium, ad quem nova Cartesii Philosophia omnia sua scita & dogmata explorat, esse quintuplicem: *Experientiam, nempe, Rationem, Algebram, Geometriam, & Mechanicam.* Ibidemque differt contra Experientiam, quam ait nos non juvare. In septimo contra Rationem. In octavo contra Geometriam & Algebram. Ac in nono contra Mechanicam. Sed tam acute, ut ex ipso ejus scripto Lector perspicax non possit de meo philosophandi modo non bene sentire. Denique in decimo capite vult ostendere, qua solertia meas opiniones probem, aitque me simplicem narrationem vice demonstrationis obtrudere, multum deferre propositionis evidentiam ac fingere hypotheses. In his autem omnibus narrat tantum ea, quæ de me vult credi, hoc est, omnium pessima, quæ vel ille ipse vel ejus adjutores potuerunt excogitare, nullamque planè affert eorum probationem, vel certe nullam, quam non facile quilibet ex nuda ejus inspectione nullam

rum virium esse cognoscat. Ut cum in cap. secundo, sec. secundæ distinguendo inter evidentiam probationis & evidentiam propositionis, unamque prolixè mihi concedendo vult ex hoc solo videri alteram jure negare; Ac in cap. quinto ad probandum me & Regium ignorare terminos Philosophiæ Peripateticæ; affert tantum verba Regii de se ipso loquentis hoc pacto; *Dudum scholarum Philosophiam si non accuratissimè, saltem mediocriter perdidimus*; urgetque illud *mediocriter* à pag. 102. usque ad pag. 106, quia contēdit illam non mediocriter sed quam accuratissime sciri debere. Sæpissime autem loco probationis petit à me quæstiones, hoc est, nugatur: Nam exempli causa pag. 45. petit à me generaliter alicujus nodi Philosophici facilem & expeditam solutionem; statimq; sibi objiciens, me videri velle jã aliquas in Meteorologicis dedisse, non ostendit eas falsas esse; nec quidem ipsas examinat, sed ait tantum *fidem non esse adhibendam a retologo proprias laudes ad nauseam usq; buccinanti*, quod idem pari jure, de quibuslibet novis solutionibus, dicere posset, si quas darè; ideoq; ineptus essem, si ad ullas ejus quæstiones respondere dignarer.

Unum tantum non omitam, nempe apparere quidem ex toto libri contextu nullum alium esse Authoris scopum, quam ut opiniones meas convellat, & ea quæ de te scripsi in Ep. ad P. Dinet refellat; sed tamen illum versari tantum in generalibus & fictitiis, ut Calumniatores solent; nec unquam ad particularia devenire, nisi tantum in tribus locis, quorum primus ad ea quæ de te scripsi, & alii duo ad meas opiniones spectant. Horum unus est pag. 118. ubi negat verum esse hunc meum syllogismum, *Cujus idea in me est illud ipsum existit*. Sed nec ista verba ullibi à me scripta sunt, nec ullam formam syllogismi continent, nec quidquam iis affine unquam cogitavi, nec etiam locum designat ex quo illa desumit. Alius est pag. 124. ubi negat *in omnis rei conceptu contineri existentiam aut possibilem aut necessariam*; qua in re nihil præter ignorantiam suam ostendit; quis enim nescit per rem intelligi *ens reale*, atque *ens* dici ab *essendo* sive existendo, atque ipsas rerum naturas dici à Philosophis *essentias*, propterea quod illas non nisi ut *esentes* sive existentes concipere possumus. Et ineptum est quod subjungit, nempe

Deum ut deceptorem cogitari; etsi enim in prima mea Meditatione de aliquo deceptore summè potenti loquutus sim, nequaquam tamen ibi verus Deus concipiebatur, quia, ut ipse ait, fieri non potest ut verus Deus sit deceptor, atque si ab eo petatur unde sciat id fieri non posse, debet respondere se scire ex eo quod implicet contradictionem in conceptu, hoc est, ex eo quod concipi non possit; adeò ut hoc ipsum, quo usus est ad me impugnandum, sufficiat ad me defendendum. Locus autem, quem pro te habet, est in pag. 57, & 58. ubi putat se egregie refutare id, quod scripsi de Authoribus quos citas, *quod nempe sæpius faciant contra te quam pro te*, ex eo, quod, cum libros, ut supponit, nullos legam; dicat me id scire non potuisse, nisi fortè ex alio: petitque ut mei Nomenclatoris nomen prodam. Sed qui considerare voluerint in tuis scriptis, quam longos sæpe Authorum catalogos referas, ubi nulla opus est probatione; ac ubi opus est, quam paucos pro te afferas, qui non sint vel obscuri nominis, vel diversæ à te religionis, adeò ut eorum auctoritas, præsertim in rebus fidei, sit semper contra te, vel certè, non multum pro te; ac denique quoties loco rationum, cum à te deberent afferri, lectorem ad alios libros remittas, ac sæpe ad aliquos, qui haberi non possunt, ut ita videaris aliquid dicere cum nihil dicis, quod quammaximè contra te esse puto, agnoscent me satis causam habere potuisse ad id scribendum, etiamsi nullos ex Authoribus à te citatis consulissem. Cum enim Authorum testimonia non alium habeant usum legitimum, quàm ut confirment assertionem pro qua citantur, quæcunque ad id non juvant, faciunt contra illum, à quo adducuntur; quia vel ostendunt ipsum esse malæ fidei, nempe si sint falsa; vel esse imperitum, aut imprudentem, aut vanum, si ad rem non sint apposita. Quid autem si addam me nullum in hac tua Philosophia Cartesiana meorum scriptorum locum hætenus invenisse, qui non aperte faciat contra Authorem à quo citatur; quia nempe vel ab eo corruptus est, ut de plerisque supra ostendi, vel nihil prodest ad id quod vult probare? Dices scilicet te non esse istum Authorem, illamque nondum à me visam fuisse, cum id de te scribebam. Itaque istud omittamus. Sed quid si

addam,

addam, me saltem Regii responsionem ad tuas Theses antea legisse atque ibi loca S. Scripturæ advertisse, quæ pro formis substantialibus à te citata ille acutè omnia refutavit, ipsa tantum eorum verba quæ tu solis numeris indicaveras referendo. Ut exempli causa citaveras *Proverb. 30. 24. 25. 26. 27. 28.* unde retulit hæc verba. *Quatuor sunt minima terre, & ipsa sunt sapientiora sapientibus: Formica, populus infirmus, qui preparat in messe cibum sibi: Lepusculus plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum: Regem locusta non habet, & egreditur univèrsa per turmas suas: Stellio nititur manibus suis & moratur in edibus regis.* quæ talia sunt, ut nullus alius in tota S. Scriptura sit verus, quem non æquè appositè citare potuisses; In omnibus enim aliqua res corporea nominatur, cui tu formam substantialem affingis. Sed non ideò magis faciunt pro te, quam loca, in quibus nix nominatur, pro iis, qui nivem nigram dixere. Quod autem ita S. Scripturæ autoritate abutereris, ad Collegam & amicum tuum hæreseos suspectum faciendum, non parum mihi visum est contra te esse. Idem forte probare possem de quibuslibet aliis libris tuis; sed consultò abstineo ab illis, quos sub Thesium nomine vulgasti, ut hæc epistola liberius haberi possit à vestris Bibliopolis, quibus audio vetitum esse, ne illa vendant, quæ in Theses vestras scribuntur, Et nullos præterea libros vidi quorum te Authorem professus sis præter tuum Thersitem. Quid autem de hoc sciverim, adhuc dicam, simulque, ut voluntati vestræ obsequar, indicis mei nomen hic prodam. Ille est Author *Examini* istius accurati, quod in Thersite tuo impugnas. Sic autem in sua Thersitis Confutatione, anno 1637 editâ de te scripsit pag. 18: *Asio Voetium tam ineptè mea semper interpretari, tamque audacem esse in addendo, mutilando ac mutando, ut nihil eorum quæ mihi ipse tribuit, sive sententiam, sive argumentum, pro meo cupiam haberi. Si semel atque iterum perverse aliquid citaret, posset error nominari, sed quod plurimis locis id facit, quid est aliud quàm perfidia?* Ego verò contuli varias ex tuis citationibus cum ejus textu, eumque hæc in parte verum scripsisse testari possum. An quæso judicare debui te fidelius alios Authores passim citare, postquam vidi qua ratione

in sacris literis ludas, & quomodo eorum ipsorum verba perversas, à quibus id tibi publicè potest exprobrari? Profectò, Domine Voeti, si nihil melius habuistis ad ea, quæ de te scripseram, refutanda, vel ad meas opiniones impugnandas, non video magnum operæ pretium fuisse ut Philosophiam Cartesianam scriberetis. Cumque nihil aliud 144 priores ejus paginæ contineant, valde otiosi illi erunt, qui plura legere dignabuntur: non enim est verisimile, vos tam multa inania præmissuros fuisse, si quid boni habuissetis. Verum tamen, ne temere judicare videar de iis, quæ non legi, nondum claudam hanc epistolam, sed libri vestri residuum expectabo.

De libro Gisberti Voetii adversus Confraternitatem Marianam,

P A R S S E X T A.

INitium hujus Epistolæ diu jacuerat inter schedas meas neglectum, cum librum à te nuperrime editum, quem *Confraternitatem Marianam* vocas, accepi, & tandem mihi nuntiatum est residuum vestræ Philosophiæ Cartesianæ typis mandari, sed ejus editionem per aliquot menses fuisse intermissam, propterea quod occupatus fueras in absolvendo isto alio libro, quem ante ipsam cupiebas emittere: Adeo ut jam non opus sit aliis argumentis ad probandum eam non ab illo, cujus nomen feret, vel certè non ab illo solo, sed præcipue à te conscribi. Et sanè quisquis videbit, quam sint inter se similes Confraternitas ista Mariana & Philosophia Cartesiana, non solum nominis terminatione ac forma; sed etiam ingenio & moribus, non dubitabit quin sint filia gemellæ unius parentis. Quia verò nunc forte contingit me esse valde otiosum, istam tuam Confraternitatem paucis horis totam legi, & meam de ipsa sententiam hic ponam, non quidem quatenus in ea quæstio quædam ad religionem vestram pertinens agitur, nolo enim me negotiis alienis immiscere; sed tantum, quatenus ex ipsa cognosci potest qualis sis, & quanta fides aliis tuis scriptis sit habenda. Cum enim